

ALBÍN BRUNOVSKÝ

narodil se 25. prosince 1935 v Zohoru na Slovensku. V letech 1951—1955 studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole a v letech 1956—1961 na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. V letech 1963—1966 byl na této škole aspirantem, pak asistentem u V. Hložníka, od roku 1973 tu vede oddělení knižní tvorby, v současné době v hodnosti profesora. Byl jmenován zasloužilým umělcem a letošního roku národním umělcem. Za svoji tvorbu získal řadu cen a vyznamenání, např. Cenu Fraňa Krále 1963 a 1970, Cenu Cypriána Majerníka 1965, 1. cenu na Bienále grafiky v Krakově 1966 a 1968, Cenu Města Paříže na Biennale de Paris 1967, cenu na bienále grafiky v Lublani 1967, Státní cenu Klementa Gottwalda 1968, Herderovu cenu ve Vídni 1969, Grand Prix na Bienále užité grafiky v Brně 1972, 1. cenu na Quadriennale malých forem v Banské Bystrici 1977, Zlaté jablko na Bienále ilustrací Bratislava 1977 a 1981, Grand Prix na Mezinárodní výstavě knižního umění v Lipsku 1982 aj.

99. výstava ilustrací a grafiky v rodném domě Václava Šolce v Sobotce. Sezóna 1985. Pořadatelé: Okresní galerie výtvarného umění v Sobotce, Spolek sběratelů a přátel v Jičíně, Osvětová beseda v Sobotce, pobočka Klubu přátel ex libris, kolektivní člen České společnosti pro estetiku při ČSAV, v Praze, Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze. Vytiskl n. p. Mír 6, provoz 62, Praha 3, Čáslavská 15.

NÁRODNÍ UMĚLEC

ALBÍN

BRUNOVSKÝ

GRAFIKA

Rodný dům

Václava Šolce

Sobotka září - říjen, 1985

Národního umělce Albína Brunovského není třeba u nás představovat. První samostatnou výstavu měl v Praze už před dvaceti lety. Jeho další expozice, účast na kolektivních výstavách slovenského umění, bohaté zastoupení v našich veřejných i soukromých sbírkách i knižní ilustrace nás už dosti dávno přesvědčily o tom, že patří k nejvýraznějším osobnostem současného slovenského výtvarného umění; že má mimořádný talent, značnou šíři výtvarných zájmů, že projevuje technickou suverenitu v řadě oblastí výtvarného umění.

Snad v této všestrannosti následuje svého profesora z Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě, národního umělce Vincenta Hložníka. Vždyť právě od něj získal dokonalou přípravu v „řemesle“, takže se mu kresba, grafické techniky i štětec staly poslušným nástrojem, získal tu základní znalosti o výstavbě obrazu. Avšak Hložník měl zřejmě vliv i na humanistický aspekt jeho tvorby. Příklad profesora zároveň Brunovského přesvědčil o nezbytnosti vlastní cesty. Ne navázal, jako tolik jiných žáků, na Hložníkův a předtím Sokolův expresivní výraz, ani na Ludovíta Fullu a jeho pokračovatele, kteří spojovali v osobité transformaci impulzy moderního umění s formovými principy či prvky slovenské lidové výtvarné tvorby.

Albín Brunovský šel svou vlastní cestou, která se — jak se záhy ukázalo — stala záležitostí generační. Slovenskému umění objevil a zhodnotil novou názorovou rovinu — v uvolněné imaginaci. V genezi své tvorby spojuje tuto imaginaci rovněž s domácí tradicí: s existencí nadreálných představ, neskutečných jevů, situací a vztahů, jež se zakořenily v bohaté obraznosti lidu, donedávna žijícího patriarchálním způsobem života, a které sám zastihl v dětství ještě živé, prožil je jako vlastní zážitky ve zvycích a pověrách, v pohádkách, písních a v lidové slovesnosti vůbec. Tuto nadreálnost však současně vidí v širších historických souvislostech, jako mentální rys, příznačný pro téměř celou střední Evropu, zejména pro oblast Podunají. Těmito širšími souvislostmi vysvětluje též předpoklady zájmu o surrealistickou poetiku v celém proudu slovenské kultury, ve výtvarném umění, v literatuře i filmu, ale zároveň naznačuje, že hlubší historické

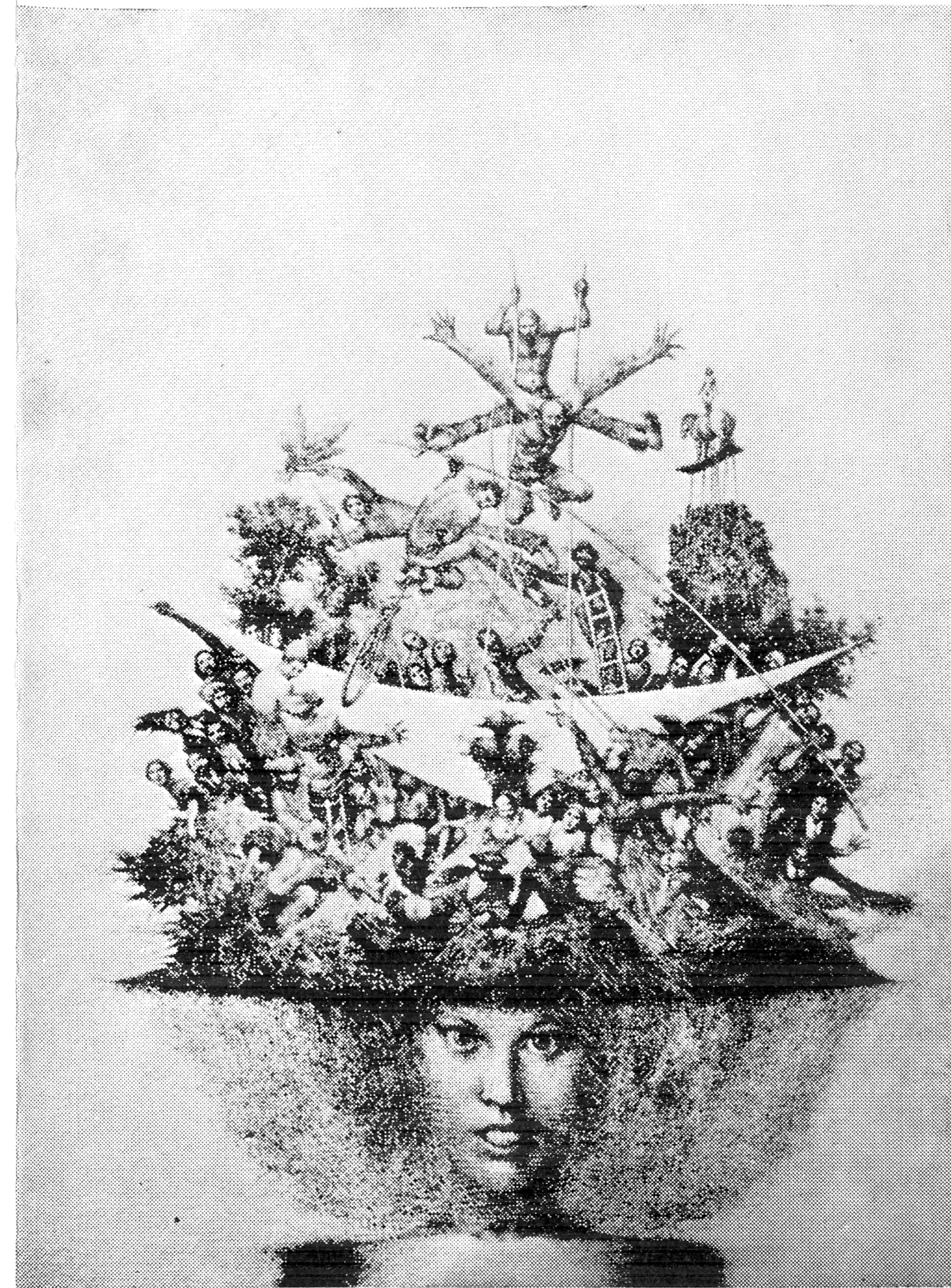
aspekty posouvají tuto nadreálnost do jiné roviny, než je ta, daná příslušností k programu jedné umělecké skupiny, vytyčená zásadami zvoleného -ismu.

Vidění Albína Brunovského ovšem neovlivnily jen rané zážitky dětství. Nedílnou součástí jeho světa a dalším z významných inspiračních zdrojů je mu též literatura vznikající v širokém rozpětí věků. Připomeňme tu třeba grafické listy Biblická krajina, Únos Sabinky, Schliemann na Hisarliku, abychom si ozřejmili šíři literární inspirace. Rovněž v ilustraci jej zajímá antika jako Cervantes, Dostojevskij jako Babel, Balzac jako prokletí básníci. Ale vznikají též volné grafiky, které nesou název totožný s určitým literárním dílem, jež umělec doprovázel.

Podobně si Brunovský osvojuje touhy, sny a zkušenosti těch, kteří žili před námi, z výtvarných děl. vzdal poctu Arcimboldovi. Zaujal jej Barokní anděl. Cesta do Itálie jej podnítila k cyklu obrazů s reminiscencemi na slavná díla minulosti. Literárními i výtvarnými podněty se však inspiruje jako umělec současné doby, který věří v nepomíjející lidské myšlenky, lidského díla a lidské aktivity. Konfrontuje dosažené s vlastním úsilím, cítí návaznost snah, i když je někdy převrací v jejich paradox či absurditu.

K tvořivému dialogu či k reakci jej vyzve nejen skutečnost uměleckého díla, ale také skutečnost přírodní či skutečnost všedního dne. A dokonce to může být úplná banalita, několik slov módního šlágru, televizní šot. Mezi jeho grafickými listy tak najdeme až satiricky zabarvený list Jury nebo Striptýz, jindy zase třeba Přátelské posezení — kabinetu pro kresbu a grafiku, Múzy pro J. Šimonoviče. . .

Detaily, fragmenty reality, stejně jako podněty literární a výtvarné nabývají v Brunovského grafických listech a obrazech novou roli. Vstupují na jeho „obrazotvorné louky“ jako herci, podřizují se úloze, kterou jim přiřkla umělcova představa. Roviny skutečnosti, snu a fantazie se tu prolínají, aby daly nahlédnout pod povrch jevů. Aby násobily krásu a ošklivost. Aby všednost proměnily ve slavnost, lhostejnost v zážitek. Nicméně smysl této hry spočívá v její mnohavýznamovosti. Objevujeme jej postupně a objevování nás vede k novým citovým dobrodružstvím,

k souhlasu i popírání, k radosti i nostalgii, ke kontemplaci i ke skepsi.

BLANKA STEHLÍKOVÁ